

Opinia Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich uzgodniona z Konferencją Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich w sprawie dokumentu Creative Content in a European Digital Single Market: Challenges for the Future, A Reflection Document of DG INFSO and DG MARKT.

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich (SBP) jest samorządną organizacją pożytku publicznego o charakterze fachowym i naukowym, zrzeszającą osoby związane zawodowo lub naukowo ze sprawami bibliotekarstwa i informacji naukowej. Reprezentuje ponad 8,5 tysiąca bibliotekarzy oraz 20 milionów użytkowników i czytelników bibliotek.

Stowarzyszenie z uwagą śledzi dotychczasowe działania Komisji Europejskiej w sprawie kreatywnych treści online i z zadowoleniem przyjmuje projekt Europejskiej Agendy Cyfrowej. Mamy nadzieję, że odbywająca się obecnie dyskusja, w której na równych prawach udział biorą interesariusze reprezentujący różne podmioty, doprowadzi do wprowadzenia rozwiązań, umożliwiających pełne wykorzystanie dostępnych technologii i ułatwi dostęp do informacji w formie elektronicznej.

Uwagi Stowarzyszenia koncentrują się przede wszystkim wokół punktu 5.1 Consumer access.

Zdecydowanie opowiadamy się za możliwie pełną harmonizacją wyjątków i ograniczeń od prawa autorskiego. Kraje Członkowskie powinny zostać zobligowane do wprowadzenia i stosowania tej samej listy obowiązkowych wyjątków, powstałej w oparciu o art. 5 dyrektywy 2001/29/WE w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym. Z naszego punktu widzenia szczególnej harmonizacji wymagają wyjątki na rzecz bibliotek i archiwów, nauczania lub badań naukowych, edukacji oraz osób niepełnosprawnych.

Należy pamiętać również, że wyjątek na rzecz bibliotek i archiwów, analizowany przez prof. K. Crews w 2008 r. na zlecenie WIPO może mieć szeroki zakres (kopiowanie w różnych celach i na różne nośniki, wypożyczanie międzybiblioteczne i dostarczanie online, obchodzenie technicznych zabezpieczeń). Postulujemy, aby zakres wyjątku na rzecz bibliotek obejmował wszelkie działania, które podejmują biblioteki dla uzyskania dostępu do zasobów nauki, kultury i edukacji w szczególności te, które są realizowane w środowisku cyfrowym.

W zakresie digitalizacji dzieł osieroconych stoimy na stanowisku, iż wprowadzenie zbiorowych licencji o charakterze odpłatnym, choć stosowane przez kraje skandynawskie, na pewno nie rozwiązuje w pełni problemu otrzymania uprzedniego zezwolenia na cyfryzację. Kraje skandynawskie stosują różne modele zbiorowych licencji, nie zawsze gwarantujące uzyskanie praw do dzieł, pozostających w posiadaniu spadkobierców. Dodatkowo uważamy, że nie ma żadnego racjonalnego uzasadnienia, dla przekazywania organizacjom zbiorowego zarządzania wynagrodzeń z tytułu wykorzystania dzieł, które dla potencjalnych właścicieli praw autorskich nie mają żadnego znaczenia i wartości komercyjnej, posiadają natomiast dużą wartość edukacyjną czy kulturalną. Mając powyższe na uwadze, środowiska bibliotekarskie podczas debaty na temat dzieł osieroconych postulowały wprowadzenie wyjątku dot. digitalizacji dzieł osieroconych, działającego w oparciu o mechanizmy starannego badania statusu dzieła .. Potrzeba wprowadzenia wyjątku w tym zakresie wyrażona była również w opiniach w sprawie zielonej księgi, przekazanych do konsultacji

społecznych. W Komunikacie Komisji Europejskiej Prawa autorskie w gospodarce opartej na wiedzy podkreśla się również, że wprowadzenie wyjątku jest jednym z możliwych rozwiązań problemu cyfryzacji dzieł osieroconych na masową skalę . Oświadczamy się za tym rozwiązaniem i postulujemy podjęcie przez Komisję Europejską działań, które zaowocują wprowadzeniem nowego wyjątku na rzecz bibliotek i archiwów.

Elżbieta Stefańczyk
Przewodnicząca
Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich